

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

TRỊNH VĂN CƯỜNG

**GIÁO DỤC HƯỚNG NGHIỆP CHO HỌC SINH
TRONG DẠY HỌC MÔN CÔNG NGHỆ Ở TRƯỜNG
TRUNG HỌC PHỔ THÔNG**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2013

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

TRINH VĂN CƯỜNG

**GIÁO DỤC HƯỚNG NGHIỆP CHO HỌC SINH
TRONG DẠY HỌC MÔN CÔNG NGHỆ Ở TRƯỜNG
TRUNG HỌC PHỔ THÔNG**

Chuyên ngành: **LÝ LUẬN VÀ LỊCH SỬ GIÁO DỤC**
Mã số: 62.14.01.02

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

**Người hướng dẫn khoa học: 1. PGS.TS Hà Thế Truyền
2. GS.TSKH Nguyễn Văn Hộ**

THÁI NGUYÊN - 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu riêng của tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong Luận án là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào.

Tác giả Luận án

Trịnh Văn Cường

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành Luận án này tác giả được sự giúp đỡ của tập thể, cá nhân, các Thầy Cô giáo, bạn bè, đồng nghiệp và các em học sinh. Tác giả xin bày tỏ lời cảm ơn trân trọng tới:

Ban giám hiệu, Khoa sau đại học, Ban chủ nhiệm Khoa Tâm lý - Giáo dục trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên. Đặc biệt tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến **PGS. TS. Hà Thế Truyền, GS. TSKH. Nguyễn Văn Hộ** đã hướng dẫn và tận tình giúp đỡ tác giả trong suốt quá trình hoàn thiện Luận án.

Xin chân thành cảm ơn Quý Thầy, Cô trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên, Cán bộ, Chuyên viên các Sở Giáo dục và Đào tạo, các Thầy, Cô giáo cùng các em học sinh các trường THPT khu vực Đông Bắc đã tận tình giúp đỡ tác giả suốt thời gian vừa qua.

Cuối cùng tác giả xin cảm ơn sự quan tâm, động viên chia sẻ của gia đình và bạn bè.

Tác giả Luận án

Trịnh Văn Cường

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT TRONG LUẬN ÁN.....	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	v
DANH MỤC CÁC SƠ ĐỒ, HÌNH VẼ.....	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Mục đích nghiên cứu.....	3
3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu	3
4. Giả thuyết khoa học	3
5. Nhiệm vụ nghiên cứu	4
6. Giới hạn nghiên cứu	4
7. Luận điểm bảo vệ.....	4
8. Những đóng góp mới của luận án	5
9. Phương pháp nghiên cứu.....	5
10. Cấu trúc luận án	6
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ GIÁO DỤC HƯỚNG NGHIỆP CHO HỌC SINH TRONG DẠY HỌC MÔN CÔNG NGHỆ Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG	8
1.1. Tổng quan nghiên cứu vấn đề	8
1.1.1. Các nghiên cứu trên thế giới.....	8
1.1.2. Các nghiên cứu ở Việt Nam.....	9
1.2. Những khái niệm cơ bản liên quan đến đề tài	13
1.2.1. Nghề nghiệp.....	13
1.2.2. Hướng nghiệp	15
1.2.3. Giáo dục hướng nghiệp.....	16
1.2.4. Giáo dục tích hợp.....	17

1.3. Đặc điểm tâm lý học sinh trung học phổ thông	18
1.4. Đặc điểm tâm lý học sinh dân tộc thiểu số	21
1.5. Giáo dục hướng nghiệp cho học sinh trung học phổ thông	23
1.5.1. Mục đích GDHN cho học sinh THPT	23
1.5.2. Nội dung GDHN cho học sinh THPT	24
1.5.3. Nhiệm vụ GDHN cho học sinh THPT	25
1.5.4. Các con đường GDHN cho học sinh THPT.....	26
1.5.5. Biện pháp giáo dục hướng nghiệp.....	26
1.6. Giáo dục hướng nghiệp cho học sinh trong dạy học môn Công nghệ ở trường trung học phổ thông	27
1.6.1. Môn Công nghệ ở trường THPT.....	27
1.6.2. Nguyên tắc tích hợp GDHN cho học sinh trong dạy học môn Công nghệ	31
1.6.3. Quá trình GDHN cho HS THPT trong dạy học môn Công nghệ.....	34
1.7. Các yếu tố ảnh hưởng đến chất lượng GDHN cho học sinh trong dạy học môn Công nghệ ở trường trung học phổ thông	43
1.7.1. Nội dung chương trình môn Công nghệ	43
1.7.2. Năng lực của giáo viên.....	44
1.7.3. Tính tích cực tự giác, sáng tạo của học sinh	44
1.7.4. Việc tổ chức các hoạt động ngoại khóa.....	44
1.7.5. Môi trường và điều kiện học tập	45
Kết luận chương 1	45
Chương 2. THỰC TRẠNG GIÁO DỤC HƯỚNG NGHIỆP CHO HỌC SINH TRONG DẠY HỌC MÔN CÔNG NGHỆ Ở CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG VÙNG ĐÔNG BẮC VIỆT NAM	45
2.1. Khái quát về khảo sát thực trạng	45
2.1.1. Mục đích, yêu cầu khảo sát.....	46
2.1.2. Nội dung khảo sát	46
2.1.3. Đối tượng khảo sát.....	46

2.1.4. Phương pháp khảo sát	47
2.1.5. Tiến hành khảo sát	48
2.1.6. Phương pháp xử lý số liệu.....	48
2.1.7. Tiêu chí đánh giá.....	49
2.2. Kết quả khảo sát.....	49
2.2.1. Khái quát về địa bàn khảo sát.....	49
2.2.2. Thực trạng nhận thức của CBQL, GV, HS về GDHN cho học sinh trong dạy học môn Công nghệ	52
2.2.3. Thực trạng đối tượng GDHN trong dạy học môn Công nghệ	56
2.2.4. Thực trạng lực lượng GDHN cho học sinh trong dạy học môn Công nghệ.....	58
2.2.5. Thực trạng thực hiện mục tiêu GDHN cho học sinh trong dạy học môn Công nghệ	61
2.2.6. Thực trạng thực hiện nội dung GDHN cho học sinh trong dạy học môn Công nghệ	64
2.2.7. Thực trạng sử dụng các phương pháp GDHN cho học sinh trong dạy học môn Công nghệ.....	70
2.2.8. Thực trạng sử dụng các hình thức GDHN cho học sinh trong dạy học môn Công nghệ	72
2.2.9. Thực trạng phương tiện phục vụ GDHN cho học sinh trong dạy học môn Công nghệ	73
2.2.10. Thực trạng đánh giá kết quả GDHN cho học sinh trong dạy học môn Công nghệ	74
2.2.11. Đánh giá chung về GDHN cho học sinh trong dạy học môn Công nghệ ở các trường THPT vùng Đông Bắc Việt Nam.....	79
Kết luận chương 2	81
Chương 3. BIỆN PHÁP GIÁO DỤC HƯỚNG NGHIỆP CHO HỌC SINH TRONG DẠY HỌC MÔN CÔNG NGHỆ Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG VÙNG ĐÔNG BẮC VIỆT NAM.....	83

3.1. Nguyên tắc đề xuất biện	83
3.1.1. Nguyên tắc đảm bảo của GDHN	83
3.1.2. Nguyên tắc đảm bảo tính khoa học	83
3.1.3. Nguyên tắc đảm bảo tính thực tiễn	84
3.1.4. Nguyên tắc đảm bảo tính hệ thống, đồng bộ trong GDHN	84
3.1.5. Nguyên tắc đảm bảo tính khả thi	84
3.1.6. Nguyên tắc đảm bảo tính hiệu quả	85
3.2. Biện pháp giáo dục hướng nghiệp cho học sinh trong dạy học môn Công nghệ ở các trường THPT vùng Đông Bắc Việt Nam	85
3.2.1. Bồi dưỡng phương pháp GDHN tích hợp trong dạy học môn Công nghệ	85
3.2.2. Thiết kế bài học môn Công nghệ có tích hợp GDHN theo quan điểm công nghệ giáo dục	88
3.2.3. Đổi mới phương pháp dạy học môn Công nghệ có tích hợp GDHN	89
3.2.4. Đánh giá kết quả GDHN cho học sinh trong dạy học môn Công nghệ	92
3.2.5. Đa dạng hóa các hình thức tổ chức dạy học môn Công nghệ có tích hợp GDHN	94
3.2.6. Ứng dụng công nghệ thông tin để GDHN cho học sinh trong dạy học môn Công nghệ	97
3.2.7. Đảm bảo các điều kiện GDHN trong dạy học môn Công nghệ	100
3.3. Mối quan hệ các biện pháp GDHN cho học sinh trong dạy học môn Công nghệ	102
3.4. Khảo nghiệm nhận thức của các khách thể về sự cần thiết và đánh giá tính khả thi của các biện pháp do Luận án đề xuất	103
3.4.1. Mục đích khảo nghiệm	104
3.4.2. Khách thể khảo nghiệm	104

3.4.3. Nội dung khảo nghiệm.....	104
3.4.4. Cách thức tiến hành	104
3.4.5. Kết quả khảo nghiệm	104
Kết luận chương 3	106
Chương 4. THỰC NGHIỆM SỬ PHẠM	107
4.1. Khái quát về thực nghiệm	107
4.1.1. Mục đích thực nghiệm	107
4.1.2. Nội dung thực nghiệm.....	107
4.1.3. Đối tượng thực nghiệm	107
4.1.4. Phương pháp thực nghiệm	109
4.1.5. Tiêu chí và thang đo thực nghiệm.....	111
4.1.6. Phương pháp xử lý số liệu.....	111
4.2. Xử lý, phân tích kết quả thực nghiệm	115
4.2.1. Phân tích kết quả thực nghiệm vòng 1	115
4.2.2. Phân tích kết quả thực nghiệm vòng 2.....	134
Kết luận chương 4	149
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	150
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ CÓ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN	152
TÀI LIỆU THAM KHẢO	154
PHỤ LỤC	162